

Larisa Yevtukhova,
*PhD (Candidate of Agricultural Sciences),
Assistant Professor of the Department of Zoology, Physiology and Genetics,*

Maria Toropyno,
*III year student of biological faculty, Gomel Fr. Skaryna State University,
102, Sovetskaya Str., Gomel, Belarus,*

Galyna DysheI,
*Senior lecturer of the Department Biology and Foundations of Health,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska Doroha Str., Odesa, Ukraine*

METHOD OF PLANTOGRAPHY IN ASSESSING FOOT ARCH STATE OF PUPILS UNDER VARIOUS LOAD MODES

The article proposes a method for integrated assessment of the state of schoolchildren's foot arch under different load conditions with different state of the musculoskeletal system. The weakening of ligament and muscular foot apparatus of children with faults in posture under all kinds of loads is noted. According to the carried out examination, the author has noticed a normal foot arch only in 75% of the surveyed pupils in the condition without any loads. The 50% load of one's own body weight on a foot arch is characterized by mass change of qualitative indicator of a "normal" foot arch into the abnormal state: 85.7% of girls and 75% of boys had the symptoms of the "weak foot". In 12.5% of the surveyed children with scoliosis the author has marked "flattened" foot arch. The author has also noticed the normal foot arch in 98.6% girls and 35% of boys who had no faults in posture in the condition of load of 50% of body weight. Changing of foot arch into the "pre-flattened" abnormal state is noted in 6.9% of girls and 41% of boys, "flattening" foot arch is observed in 3.5% of girls and 18% of boys; 6% of the surveyed had "flat" foot arch. The subsequent increase of the load mode up to 100% of one's own body weight on a foot is characterized by static deformation of foot arch of the majority (88%) of the surveyed boys and 45% of girls who have no faults in posture. Under the condition of 100% load mode of one's own weight of pupils with some faults in posture normal foot arch has not been identified, all the surveyed pupils have subsumed the risk group.

Keywords: plantography, arch of the foot, load mode, risk group.

Рецензент: доктор медичних наук, професор О. П. Романчук

Подано до редакції 06.03.2015

УДК:378.937+371.03

Сюзанна Олександрівна Ігнатенко,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання,
лікувальної фізкультури та спортивної медицини,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна*

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Становлення України на шлях європейської та світової інтеграції зумовлює необхідність інтенсивних змін в політичному, економічному й соціальному житті країни. У зв'язку з цим останніми роками відбуваються реформаційні процеси в освітній галузі. Реалізація положень Болонського процесу вимагає підвищення освітнього і культурного рівня майбутніх учителів та якості їх знань. У статті розглядаються погляди різних сучасних вчених на проблему професійної підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна діяльність, вчитель.

Постановка проблеми. Становлення України на шлях європейської та світової інтеграції зумовлює необхідність інтенсивних змін в політичному, економічному й соціальному житті країни. У зв'язку з цим останніми роками відбуваються реформаційні процеси в освітній галузі. Реалізація положень Болонського процесу вимагає підвищення освітнього і культурного рівня майбутніх учителів та якості їх знань. Інтеграція

вищої освіти України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення навчально-виховного процесу. Швидкі соціальні зміни, які відбулися й продовжують відбуватися в суспільстві країни, обумовлюють необхідність посилення уваги до формування таких професійно значущих якостей майбутніх учителів як ініціативність, адаптивність, здатність до само-

освіти і саморозвитку, збереження масного здоров'я і здоров'я учнів.

Отже, на сучасному етапі змін у політичному, соціально-економічному та науково-технічному житті нашої держави нагальною проблемою модернізації вищої освіти постає пошук найбільш ефективних систем організації навчання.

Сучасна школа потребує високоосвічених, інтелектуальних, творчо спрямованих учителів, які відповідально ставилися б до своєї професійної діяльності, адже саме від їхньої компетентності, майстерності, професіоналізму залежить майбутнє України. За цих умов перед вищою школою постає проблема вдосконалення підготовки майбутніх учителів.

Мета статті: розглянути основні погляди вітчизняних і зарубіжних науковців щодо проблеми професійної підготовки майбутніх учителів до педагогічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців постійно знаходиться в центрі уваги вчених.

Науковці розглядають різні її аспекти: загально-теоретичні проблеми підготовки вчителя у вищій школі (С. Архангельський, А. Богуш, І. Зязюн, Е. Карпова, Н. Кузьміна, З. Курлянд, О. Савченко, О. Сухомлинська, Р. Хмелюк, О. Цокур та ін.); підготовка студентів до різних видів діяльності (В. Андрущенко, А. Богуш, Н. Клокар, В. Мусієнко-Репська, Л. Таланова, Г. Троцько, Є. Улятовська та ін.); форми і методи особистісно зорієнтованого та активного навчання у вищій школі (І. Бех, А. Вербицький, Л. Кондрашова, Т. Осипова, О. Савченко та ін.); формування професійно значущих якостей педагога (І. Богданова, А. Линенко, Е. Карпова, Н. Кічук, З. Курлянд, Г. Нагорна, Р. Хмелюк, О. Цокур та ін.); гуманізація професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів у вищій школі (В. Бутенко, М. Євтух, В. Кузь, Н. Ничкало, О. Плахотнік, Г. Троцько та ін.).

Виклад основного матеріалу. У сучасних дослідженнях професійна підготовка студентів вищого педагогічного закладу освіти розглядається як складна система, що складається з декількох елементів, які у свою чергу є підсистемами, що мають свою структуру. При цьому зазначена система характеризується взаємозв'язком і взаємозалежністю різних структурних елементів, а на підставі їх інтеграції відбувається досягнення загальної мети – підготовка спеціаліста високої кваліфікації. Однак, як справедливо зауважує О. Абдулліна, головним недоліком підготовки сьогоденних випускників (у тому числі й учителів) є розрив між теоретичними знаннями та навичками їх практичного використання [1].

У педагогіці й психології накопичено значний теоретичний і практичний матеріал з професійної підготовки майбутнього педагога до педагогічної діяльності. Проте, визначення поняття «підготовка» вченими тлумачиться по-різному. Так, О. Павлик розглядає підготовку як організований систематичний і цілеспрямований

процес формування психолого-педагогічних знань, умінь та навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності [4]. Інші вчені акцентують на тому, що психолого-педагогічна підготовка передбачає озброєння студентів знаннями закономірностей педагогічного процесу, вироблення педагогічних умінь і навичок, необхідних для самостійного здійснення педагогічної діяльності (Н. Колмакова). Н. Мойсеюк зауважує, що психолого-педагогічна підготовка повинна бути спрямована на розвиток педагогічної самосвідомості майбутнього вчителя, його творчої індивідуальності, яка виявляється у способах аналізу, проектування, моделювання, реалізації і рефлексії педагогічної діяльності [3].

Зауважимо, що деякі вчені розглядають проблему вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів шляхом розвитку їхніх педагогічних здібностей, через становлення гностичних, проектувальних, конструктивних, організаторських та комунікативних умінь (А. Акімова, Н. Кузьміна та ін.).

М. Левіна, В. Сластьонін, Ю. Кулюткін, Г. Сухомлинська та інші науковці, розглядаючи проблему вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів, акцентують на необхідності підготовки вчителів на наукових уявленнях про сутність і творчий характер педагогічної діяльності, основних закономірностях професійного становлення особистості вчителя на підставі самовиховання й самоосвіти. О. Абдулліна, Н. Кузьміна, Н. Талізіна та інші науковці трактують професійну підготовку як процес формування та збагачення настанов, знань і умінь, які необхідні майбутньому фахівцю для продуктивного виконання завдань навчально-виховного процесу. Ми згодні з І. Богдановою, яка вважає, що характерною рисою оновлення професійної підготовки майбутніх фахівців є особистісно орієнтована освіта, яка спрямована на індивідуальний професійний розвиток особистості, та у процесі якої формується готовність молодшої людини до науково обґрунтованого розуміння особистісно-професійних якостей, унаслідок чого вона буде свою "Я-концепцію" та виробляє стратегію професійної діяльності. Для реалізації особистісно зорієнтованої освіти, зауважує вчена, необхідно створювати відповідні умови, які забезпечать самодостатній розвиток особистості майбутніх фахівців, їх професійну культуру та самосвідомість. Одним із ефективних шляхів оновлення професійної підготовки, на думку І. Богданової, є психологічна підготовка майбутнього спеціаліста. Вона підкреслює принципову відмінність нового підходу до підготовки фахівця, наполягаючи на тому, що він орієнтований на підготовку майбутнього професіонала, оскільки формування реального професіонала в умовах вузівського навчання виявляється неможливим, тому що відсутня систематична професійна діяльність і досвід [6].

Звертаючись до зарубіжного досвіду пошуку нових концепцій підготовки вчителів, можна відзначити серед них такі: прогресивну, з концентруванням на підготовці вчителя до бачення, аналізу й розв'язання проблем діяльності в оточенні, яке швидко змінюється

ся; персоналістичну, з акцентуванням на формуванні особистості вчителя; загальноосвітню, із засвоєнням різноманітної інформації з багатьох сфер, корисної у роботі з розвинутою сучасною молоддю; всебічну підготовку з наданням учителю декількох компетенцій із досягненням рівноваги між головними компонентами професійної кваліфікації: науковими знаннями, системою цінностей, педагогічними вміннями та навичками.

Аналіз європейських тенденцій у підготовці вчителя доводить, що його професійний успіх залежить від певної рівноваги між сукупністю характеристик його особистості та загальною компетенцією й педагогічною кваліфікацією. Обидва компоненти впливають на педагогічну діяльність учителя і є взаємозалежними. Перший компонент полягає у формуванні в майбутніх фахівців усвідомлення власної ролі, у самопізнанні, другий – у набутті педагогічних компетенцій, підпорядкованих цій ролі.

Європейські дослідники вважають, що нинішня педагогічна освіта не забезпечує: достатніх знань і вмінь з питань теорії, методики та техніки виховної роботи; достатнього оволодіння дидактикою (теорією, закономірностями і технологією навчання), яка є основою шкільної діяльності; достатніх знань про людину як майбутнього об'єкта педагогічного впливу; відповідної підготовки для вирішення виховних завдань у процесі навчання. За даними ЮНЕСКО, співвідношення у структурі педагогічної освіти між обсягами загальноосвітньої предметної підготовки, педагогічної підготовки з орієнтацією на професію і практичною підготовкою різне не тільки для вчителів молодших і старших класів в одній окремо взятій країні, а й у всіх країнах світу [6].

Відтак, на думку вчених, завдання і зміст професійної підготовки майбутніх учителів полягає в: оволодінні основами професійної майстерності; розвитку наукового і загальноосвітнього світогляду студентів; формуванні позитивного ставлення до обраної професії; спеціальній підготовці студента до майбутньої педагогічної діяльності, її професійній спрямованості (К. Воеводська, Н. Кузьміна, Б. Ломов, Н. Мясичев та ін.).

Зазначимо, що проблема педагогічної діяльності майбутніх учителів була предметом дослідження як багатьох російських та українських (О. Абдулліна, І. Богданова, Ф. Гоноволін, І. Зимняя, Е. Карпова, Н. Кічук, Н. Кузьміна, З. Курлянд, А. Линенко, В. Сластьонін, О. Цокур, Р. Хмелюк та ін.), так і зарубіжних (Т. Букре, П. Вітті, Е. Гомм, Г. Грассел, В. Кессель, Д. Роланд, П. Петерс, Ж. Троншер та ін.) учених.

Педагогічна діяльність, за О. Піскуновим, – це цілісний процес, що потребує врахування синтезу вмінь та знань різних наук. На його думку, одними з найважливіших факторів у підготовці вчителя є докорінне поліпшення його теоретичної підготовки, формування наукового стилю мислення й пізнавальної самостійності. У

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдулліна О.А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования.*

процесі педагогічної діяльності розвивається педагогічне мислення, логіка, спостереження, уява, передбачення та інші компоненти педагогічних здібностей [7].

Б. Лихачов розуміє педагогічну діяльність як особливий вид суспільно корисної діяльності дорослих людей, свідомо спрямованої на підготовку підростаючого покоління до життя у відповідності з економічними, політичними, моральними, етичними цілями, й розглядає її як органічну, цілеспрямовану частину виховного процесу, метою якої є розвиток особистості дитини [2]. І. Підласий визначає педагогічну діяльність як складно організовану систему ряду діяльностей [8].

А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Краєвський, М. Левіна, Н. Менчинська, М. Скаткін та інші автори розглядають педагогічну діяльність як суму специфічних дій учителя, що необхідні їм під час організації навчально-виховного процесу.

Слідом за В. Сластьоніним, ми вважаємо, що професійна діяльність учителя – особливий вид соціальної діяльності, спрямованої на передачу від старших поколінь молодшим культури та досвіду, накопичених людством, створення умов для її особистісного розвитку та підготовки до виконання соціальних ролей, визначених у суспільстві [5].

На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури ми дійшли висновку, що професійна підготовка – це цілісний процес засвоєння і закріплення загальнопедагогічних і спеціальних знань, умінь та навичок, домінуючою метою якої є формування готовності майбутніх учителів до майбутньої педагогічної діяльності.

Готовність до діяльності також розглядається вченими по-різному: як закономірний результат професійної готовності, розвиток професійної спрямованості і професійного становлення (К. Дурай-Новакова); як динамічна система, що складається з сукупності індивідуальних мотиваційних та емоційно-вольових сторін (М. Дьяченко, Л. Кандибович); як відрефлексована спрямованість на професію типу «людина-людина», широка і системна професійна компетентність (І. Зимняя); як інтегроване утворення особистості фахівця, що формується у процесі навчання і вдосконалюється у процесі професійної діяльності (О. Абдулліна, В. Сластьонін та ін.). З огляду на зазначене, ми доходимо висновку, що проблема готовності майбутніх фахівців до здійснення професійної діяльності розглядається вченими з різних позицій залежно від завдань конкретної діяльності.

Висновки. З огляду на зазначене, ми дійшли висновку, що продуктивно здійснювати педагогічну діяльність може лише професійно підготовлений, компетентний учитель. Відтак, перспективу подальших розвідок ми вбачаємо в аналізі дослідження проблеми формування професійної компетентності в майбутніх учителів як готовності до здійснення педагогічної діяльності на сучасному етапі.

Для пед. спец, высш. учебн. Завед / О. А. Абдулина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1990. – 141 с.

2. Лихачев Б.Т. Педагогіка: Курс лекцій / Б. Т. Лихачев. – Изд. 4, перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2000. – 523 с.

3. Мойсеюк Н. С. Педагогіка. Навчальний посібник / Н. С. Майсенюк. – 3-є видання, доповнене, 2001. – 608 с.

4. Павлик О.Б. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх перекладачів до використання офіційно-ділового мовлення: Дис... канд.пед.наук /13.00.04 / О.Б. Павлик. – Хмельницький, 2004. – 202 с.

5. Педагогіка: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / В.А. Слостенин,

И.Ф.Исаев, А.И.Мищенко, Е.Н.Шиянов. - М.: Школа-Пресс, 1998. - 512 с.

6. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / За ред. З.Н.Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 399 с.

7. Пискунов А.И. Профессионально-педагогическая подготовка будущего учителя // Сов. педагогика. – 1985. – № 12. – С. 42-47.

8. Підласий І.П. Практична педагогіка або 3 технології / І.П. Підласий. – К.: Вид-во "Слово", 2004. – 614 с.

REFERENCES

1. Abdullina, O.A. (1990). Obshhepedagogicheskaya podgotovka uchitelya v sisteme vysshego pedagogicheskogo obrazovaniya [General teacher training in the system of higher pedagogical education]. Moscow: Prosveshhenie [in Russian].

2. Lihachev, B.T. (2000). *Pedagogika: Kurs lektsiy* [Pedagogy: Lectures]. Moscow: Yurait [in Russian].

3. Moiseiuk, N.Ye. (2001). *Pedahohika* [Pedagogy] [in Ukrainian].

4. Pavlyk, O.B. (2004). Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh perekkladachiv do vykorystannia ofitsiinodilovoho movlennia [Vocational and educational training future translators to use official-business communication]. *Candidate's thesis*. Khmelnytskyi [in Ukrainian].

5. Slostenin, V.A., Isaev, I.F., Mishhenko, A.I. & Shijanov, E.N. (1998). *Pedagogika* [Pedagogy]. Moscow: Shkola-Press [in Ukrainian].

6. Kurliand, Z.N. (2005). *Pedahohika vyshchoi shkoly* [Pedagogy of High School]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

7. Piskunov, A.I. (1985). Professionalno-pedagogicheskaya podgotovka budushhego uchitelya [Professional and pedagogical training of future teachers]. *Sov. pedagogika*. - *Soviet Pedagogy*, 12, 42-47 [in Ukrainian].

8. Pidlasyi, I.P. (2004). *Praktychna pedahohika abo 3 tekhnolohii* [Practical pedagogy or 3 technologies]. Kyiv: Vyd-vo "Slovo". [in Ukrainian].

Сюзанна Александровна Игнатенко,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики физического воспитания, лечебной физкультуры и спортивной медицины, Южноукраинский национальный педагогический университет имени К.Д. Ушинского, ул. Фонтанская дорога, 4, г. Одесса, Украина

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

Становление Украины на путь европейской и мировой интеграции вызывает необходимость интенсивных изменений в политической, экономической и социальной жизни страны. В связи с этим в последние годы происходят реформаторские процессы в сфере образования. Реализация положений Болонского процесса требует повышения образовательного и культурного уровня будущих учителей и качества их знаний. Интеграция высшего образования Украины в мировое образовательное пространство требует постоянного совершенствования учебно-воспитательного процесса. Быстрые социальные изменения, которые произошли и продолжают происходить в обществе страны, обуславливают необходимость усиления внимания к формированию таких профессионально значимых качеств будущих учителей, как инициативность, адаптивность, способность к самообразованию и саморазвитию, сохранение собственного здоровья и здоровья учащихся. Итак, на современном этапе изменений в политической, социально-экономической и научно-технической жизни нашего государства насущной проблемой модернизации образования возникает поиск наиболее эффективных систем организаций обучения. Анализ европейских тенденций в подготовке учителя доказывает, что его профессиональный успех зависит от определенного равновесия между совокупностью характеристик его личности и общей компетенцией и педагогической квалификации. Оба компонента влияют на педагогическую деятельность учителя и взаимозависимы. Первый компонент заключается в формировании у будущих специалистов осознания собственной роли, в самопознании, второй – в приобретении педагогических компетенций, подчиненных этой роли. На основании анализа психолого-педагогической литературы мы пришли к выводу, что профессиональная подготовка – это целостный процесс усвоения и закрепления общепедагогических и специальных знаний, умений и навыков, доминирующей целью которого является формирование готовности будущих учителей к будущей педагогической деятельности. Учитывая указанное, мы пришли к выводу, что продуктивно осуществлять педагогическую деятельность может только профессионально подготовленный, компетентный учитель. Поэтому перспективу дальнейших исследований мы видим в анализе исследования проблемы формирования профессиональной компетентности у будущих учителей как готовности к осуществлению педагогической деятельности на современном этапе.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагогическая деятельность, учитель.

*Siuzanna Ihnatenko,
PhD (Candidate of Pedagogical Sciences),
Associate Professor of Theory and Methods of Physical Education,
Remedial Gymnastics and Sports Medicine,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska Doroha Str., Odesa, Ukraine*

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS

The article discusses the various views of modern scholars on the problem of professional training of future teachers in higher educational institutions at the present stage. The process of European and global integration of Ukraine causes the need of rapid changes in the political, economic and social life of the country. In this regard, over recent years reforming processes have been taking place in the system of education. The implementation of the Bologna process requires increasing educational and cultural level of future teachers as well as the level of their proficiency. Integration of higher education of Ukraine into the global educational environment requires continuous improvement of the educational process. Rapid social changes that have been taking place in the society of the country are driving the need for greater attention to the formation of such professionally significant qualities of future teachers as proactiveness, adaptability, ability to self-education and self-development, preservation of their own and students' health. Thus, the vital problem of modernization of higher education is the search for the most efficient teaching systems organizations at the present stage of changes in political, socio-economic, scientific and technical life of our state. Basing on the analysis of psycho-pedagogical literature the author draws a conclusion that professional training is an integrated process of mastering general pedagogical and special knowledge and skills, aimed at the formation of future teachers' preparedness to the future educational activity. Modern schools need highly educated, intelligent, creatively oriented teachers who responsibly perform their professional activities, the future of Ukraine depends on their competence, skills, and professionalism. In these terms the systems of higher education face the challenge of improving the training of future teachers.

Keywords: professional training, educational activity, a teacher.

Рецензент: доктор медичних наук, професор О. П. Романчук

Подано до редакції 06.03.2015